

ROZHOVOR SE ZOROU DUŠKOVOU

Stojí za to dětem věřit.

Zora Dušková, od roku 2000 ředitelka Dětského krizového centra (DKC), je atestovaný klinický psycholog a terapeut. Je vdaná a má dvě dospělé dcery. Celá její rodina propadla kouzlu velorexů. Jezdí společně závody a na srazy. Sama se věnuje jezdeckví.

Dětské krizové centrum, které vede, se specializuje na prevenci, diagnostiku a terapii syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Velkým problémem je podle ní fakt, že se obecně dětem příliš nedůvěřuje. O dětech říká, že nejsou žádní „lháři“. Ví, že stojí za to dětem věřit. Riziko je příliš velké a cena, kterou dítě může zaplatit, obrovská.

Hlavním zaměřením DKC je problematika syndromu CAN. O co jde?

Syndrom CAN, z anglického Child Abuse and Neglect, je syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Představuje závažný multifaktoriální sociálně patologický jev. Zahrnuje především fyzické a psychické týrání dítěte, sexuální zneužívání dětí, zanedbávání, psychické přetěžování dětí v rámci vyhocených rozvodových sporů a jiné formy ohrožujícího prostředí. Zásadním způsobem ohrožuje zdravý psychický vývoj dítěte.

Může to být jakákoliv nenáhodná, vědomá či nevědomá aktivita či neaktivita rodiče nebo jiné osoby vůči dítěti, která je v dané společnosti nepřijatelná nebo odmítaná a poškozují tělesný, duševní či společenský stav a vývoj dítěte, případně způsobuje jeho smrt.

Jaké služby tedy poskytuje DKC?

Dětské krizové centrum se specializuje na prevenci, diagnostiku a terapii syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte (syndrom CAN). Našimi klienty jsou děti, dospívající a celé jejich rodiny, které se ocitly v závažné životní situaci. V rámci krizové péče a maximální dostupnosti pomoci provozujeme non-stop telefonickou krizovou Linku důvěry a Internetové poradenství.

Na základě pověření MPSV z roku 2000 vykonáváme sociálně právní ochranu dětí. Od roku 2007 máme v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb. o sociálních službách registrované tři sociální služby. Jsou to krizová pomoc, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a telefonická krizová pomoc.

Stěžejní činností pracoviště je provádění specifické diagnostiky syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Dalo by se říct, že škála poskytovaných služeb je velká. Od detekce, krizové intervence, přes specifickou diagnostiku nebo standardní psychodiagnostiku a terapeutickou péči až po poradenství. Provádíme také mediaci, řízený styk dítěte s rodičem, odborné doprovázení a samozřejmě prevenci.

Jací klienti nejvíce navštěvují DKC?

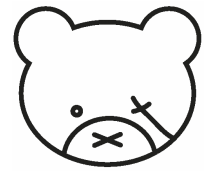
Naším nejčastějším klientem jsou děti ve věku 0-18, resp. 26 let zasažené syndromem CAN, tedy dětské oběti fyzického nebo psychického týrání a především sexuálního zneužívání či oběti jiných násilných trestných činů páchaných na dětech.

Stále častěji nás navštěvují děti z rozpadajících se rodin. Zejména v rámci vyhocené předrozvodové, rozvodové a porozvodové problematiky. Pomáháme dětem, které se nacházející v závažných životních situacích, dětem z rodin s výskytem domácího násilí, dětem vystaveným silně traumatizujícímu zážitku. Do péče DKC může vstoupit samo ohrožené dítě, ale i další členové rodiny, rodiče, prarodiče, sourozenci ohrožených dětí.

Dají se v oblasti vaší činnosti sledovat nějaké trendy?

Obecně se dá říct, že jsme zaznamenali nárůst sexuálního zneužívání oproti fyzickému týrání. Samozřejmě, že také roste rozvodovost a s ní spojené psychické přetěžování dětí. A bohužel naše současná legislativa a nekonečné prodloužování soudů musím také označit za problém a naše specifikum. Počet případů sexuálního zneužívání stoupá, a nejen proto, že je čím dál lepší detekce a větší informovanost o problematice. Právě díky informovanosti padá neodtajnění některých případů.

Na druhou stranu žijeme ve světě, kde se uplatňují práva jedince na úkor práv jiných jedinců. A děti samozřejmě nežijí mimo současný svět. Jsou pod vlivem svého okolí. Jako příklad mohu uvést reklamu. Mám chuť na tyčinku

a vidím ji v autě. Tak rozbiji okno a tyčinku si prostě vezmu. Stoupá agrese a násilí je mnohem blíže normě standardního chování.

Zaznamenáváme také nárůst případů sexuálního zneužívání chlapců. Mění se tak představa, že obětí zneužívání jsou pouze dívky. Chlapci jsou totiž ještě mnohem méně připraveni.

Nejčastějším původcem sexuálního zneužívání je někdo z rodiny dítěte nebo osoba, kterou dítě dobře zná. Proč? Jak se dá takový člověk „rozpoznat“?

Pachatelem může být kdokoliv. Zneužívání je ze začátku špatně rozpoznatelné, protože se stupňuje pozvolna. Většinou si oběti nejsou ze začátku jisté, jestli se s nimi děje něco špatného nebo ne. A to i díky tomu, že je v této oblasti malá prevence. Děti neví, co je ještě v normě a co není. Mluvím teď o chování rodičů, příbuzných nebo na druhé straně třeba lékaře.

To, že původcem je často někdo z rodiny, je způsobeno snadnou dosažitelností a snadnou omluvitelností tohoto chování. Dochází zde také často k opakování rodinných modelů. Dívky, které byly v minulosti zneužívány, si v dospělosti vybírají partnery, kteří mají podobné sklony jako jejich otcové a podobně. Zajímavé je, že pachatelé nebývají většinou pedofilní, ale většinou využívají dítě jako „náhradní objekt“.

V Česku se čím dál tím více manželství rozvádí. V jakém případě by mělo dítě nebo rodič navštívit DKC?

Rozvody jsou čím dál tvrdší, trvají neúnosně dlouho. Ať už je to způsobeno soudy nebo rodiči. Děti, které jsou součástí rozvodových pří a tahanicí o majetek, dost často nezvládají adaptovat se na nové podmínky, které jim rodiče přichystali. Mají pocit, že se musí přiklonit na jednu nebo na druhou stranu. Musí si vybrat. Mají pocit, že jsou na všechno sami, protože přece nemohou jít za jedním z rodičů s tím, že se jim po tom druhém stýská. Navíc rodiče během rozvodu většinou nemají kapacitu být tím „pravým“ rodičem. Soustředí se příliš na sebe. Děti tak potřebují emoční podporu. Potřebují slyšet, že si nemusí vybrat jednu stranu. DKC z nich může částečně sejmut odpovědnost za jejich pocity a rozhodnutí. Pomoci můžeme také jako prostředník, který spoluvytváří dohody a kompromisy mezi rodiči. Můžeme do těchto sporů vstupovat formou mediace, někdy provádíme i řízený styk dítěte s rodičem.

Velkou kapitolou samou o sobě jsou v rozvodech soudy, které nevymáhají své rozsudky. Například o realizaci styku rodičů s dítětem.

Jak dlouho funguje DKC a co všechno má za sebou?

Dětské krizové centrum, o.s. se zabývá již od roku 1992 jako specializované pracoviště odbornou pomocí týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem v ČR (syndrom CAN). Za dobu svého působení přijalo do své péče více než 4 000 klientů. Od roku 1996 také provozuje distanční nonstop službu Linku důvěry DKC na telefonním čísle 2 41 48 41 49 nebo internetovou poradnu pomocí e-mailu problem@дитекризе.сз.

Kolik případů řešilo DKC v loňském roce?

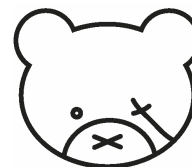
Služby DKC byly v roce 2007 poskytovány 360 klientům – tj. ohroženým dětem a jejich rodinám, což činí celkem 880 reálných uživatelů služeb. Z uvedeného celkového počtu 360 ohrožených dětí jich vstoupilo 252 nově do péče právě v roce 2007 a zbývajících 108 klientů vyhledalo naše pracoviště poprvé již v minulých letech, avšak intenzita následků si vyžádala dlouhodobější péči.

Kdo pracuje v DKC?

Pracovní tým DKC tvoří psychologové, terapeuti, sociální pracovníci, pracovníci Linky důvěry. Spolupracujeme externě s právníky, supervizory. Základem pomoci ohroženým dětem a jejich rodinám je odbornost, profesionalita a citlivý přístup.

Zmínila jste pracovníky Linky důvěry. S čím mohou volajícímu konkrétně pomoci?

Do jisté míry se pochopitelně specializujeme na syndrom CAN, ale jinak jsme běžnou linkou důvěry, na kterou se může obrátit každý. Na linku volají dospělí častěji než děti. Pracovníci linky důvěry mohou volajícímu nabídnout zejména pochopení. Mohou pomoci ke zklidnění jeho situace a emocí. Společně s ním mohou hledat nejširší

spektrum řešení jeho problémů. Jen pro zajímavost, na Lince důvěry DKC bylo v letech 1996 - 2007 přijato celkem 26 110 hovorů, z toho 3 224 loni.

S jakým největším problémem se potýká oblast, ve které DKC působí? Je to nezáměr veřejnosti, nedostatečná legislativa, nedostatek prostředků na prevenci...?

Tím bude nedostatečná představa o potřebách dítěte. Nedostatek mezioborové spolupráce mezi lékaři, psychology, policií, oddělení sociálně právní ochrany dětí a podobně. Všichni totiž pracují izolovaně. Nejhorší ale je, že dětem obecně není důvěřováno. Jsou to „lháři“, kteří si vymýšlejí. Přitom falešných obvinění je minimum. Dochází tak k zanedbání některých vážných případů, k opožděné reakci okolí a následky jsou pak nevratné. Dětem se má věřit. Stojí za to dětem věřit. Riziko je příliš velké a cena, kterou dítě zaplatí, obrovská.

Seznamujete veřejnost nějak s problematikou, se kterou dnes a denně pracujete?

Stejně jako v loňském roce, i letos představíme veřejnosti naši činnost na dvou stěžejních akcích charitativního projektu Darujte sebe! na podporu Dětského krizového centra. Den Darujte sebe! se uskuteční 17. května v Praze na Výstavišti a filmová přehlídka s názvem Odvrácená strana dětství v listopadu tohoto roku v kině Atlas. Hlavním cílem projektu je právě seznámit širokou veřejnost nenásilnou formou s problematikou syndromu CAN a s existencí DKC a vzbudit zájem o jeho činnost. Neméně důležitá je i snaha shromáždit prostředky na jeho provoz a další rozvoj.

Jak může centru pomoci veřejnost?

Chcete-li přispět na přímou pomoc dětem, využijte sbírkové konto Dětského krizového centra. Na sbírkové konto 999 00 999 00 /0600 můžete přispět několika způsoby. Podrobnosti najdete na naší webové stránce www.dkc.cz.

Na co se nejvíce těšíte na den „Darujte sebe!“?

Těším se, že přijde spousta rodin a budou mít hezký společný zážitek. Takové chvíle totiž prohlubují zdravé vztahy v rodině.

Děkuji za rozhovor
Jiří Kocourek

Kontakt pro média:

Jiří Kocourek, Dětské krizové centrum, o.s., V Zápolí 1250/21, 141 00 Praha 4 - Michle
gsm: 602 696 893, e-mail: kocourek@ditekrize.cz, www.dkc.cz, www.darujtesebe.cz